

Realizacja zadań Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej 2025

Raport prezentuje wyniki monitoringu Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2024-2026 za rok 2025. Zawiera analizę podejmowanych działań w podziale na przypisane do Programu cele oraz opis wyników prac nad wdrażaniem Programu

Raport z realizacji Programu

Spis treści

Spis treści	1
Wprowadzenie	2
Podstawy metodologiczne opracowania raportu	3
Analiza wyników realizacji celów szczegółowych Programu	4
1. Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w działaniach na rzecz społeczności lokalnej.....	4
2. Wzrost aktywności zawodowej osób oddalonych od rynku pracy	13
3. Wzmocnienie potencjału sektora ekonomii społecznej	20
Wnioski z monitoringu	23
Rekomendacje	24
Słowniczek	27

Wprowadzenie

Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2024-2026 (dalej LPRES, Program) został przyjęty uchwałą nr 16/387/24 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 20 sierpnia 2024 r. Wyznaczona w nim misja odnosi się do wykorzystywania narzędzi ekonomii społecznej dla wprowadzania pozytywnych zmian w regionie. Mają one dotyczyć udzielania zindywidualizowanej pomocy osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym, rozwijania inicjatyw oddolnych i dostarczania wysokiej jakości usług społecznych. Skutkiem tych działań ma być budowanie silnych społeczności lokalnych.

W Programie przyjęto realizację trzech celów szczegółowych odnoszących się do zwiększenia udziału podmiotów ekonomii społecznej w działaniach na rzecz społeczności lokalnych, wzrostu aktywności zawodowej osób oddalonych od rynku pracy oraz wzmocnienia potencjału ekonomii społecznej. Przypisano im 28 wskaźników mierzących planowane zadania, kładące nacisk na pomoc osobom w potrzebie ale też mobilizację mieszkańców do działania i realizację usług dopasowanych do lokalnych i indywidualnych potrzeb. Program bowiem kładzie nacisk na lokalne zakorzenienie działań i współpracę międzysektorową.

Przedkładany Raport z monitoringu stanowi drugie badanie realizacji zapisów Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2024-2026. Program obowiązuje od 2024 roku. Poprzedzały go Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2015-2020 i Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2021-2023, których realizacja również była przedmiotem corocznego monitoringu.

Zadaniem monitoringu jest analiza postępów we wdrażaniu Programu oraz podsumowanie jego realizacji. Raport został przygotowany przez pracowników Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze (ROPS), który na mocy zapisów Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) jest instytucją samorządu województwa odpowiadającą za monitorowanie rozwoju przedsiębiorczości społecznej w województwie lubuskim. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze jest również koordynatorem i realizatorem tego Programu.

Raport składa się z czterech części, w których kolejno przedstawiono założenia metodologiczne badania oraz ocenę osiąganych efektów w podziale na trzy cele szczegółowe LPRES. Raport kończą podsumowanie osiągnięć, wnioski z przeprowadzonego monitoringu oraz rekomendację.

Podstawy metodologiczne opracowania raportu

Przedmiotem monitoringu była realizacja zadań Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej podejmowanych w roku 2025. Analizą zostały objęte trzy podstawowe obszary działania ekonomii społecznej:

1. działania podejmowane przez instytucje wsparcia ES na rzecz jej rozwoju w woj. lubuskim,
2. kondycja ES w regionie,
3. realizacja wskaźników przyjętych w LPRES.

Zakres tematyczny prowadzonych analiz wytyczyła kolejność wyznaczonych w Programie celów szczegółowych. Zgodnie z nią zostały także zaprezentowane wyniki prowadzonych badań. Każdy z podrozdziałów monitoringu zawiera prezentację wartości zrealizowanych wskaźników oraz dodatkowe informacje stanowiące tło dla osiąganych rezultatów. Analizy danych były prowadzone od stycznia do marca 2026 roku. Wykorzystano w nich metody ilościowe i jakościowe. Były to analiza danych zastanych (desk research), ankiety: internetowa i telefoniczna.

Badaniem objęto trzy główne podmioty odpowiedzialne za realizację wytycznych Programu. Były to dwa lubuskie ośrodki wsparcia ekonomii społecznej oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze. Ponadto zrealizowano dodatkową, pogłębiającą diagnozę z użyciem sondażu. Ankiety zostały wysłane do instytucji włączanych w realizację wskaźników lub będących beneficjentami reprezentowanych przez nie zadań. Wśród nich występowały:

- ośrodki pomocy społecznej (OPS),
- centra usług społecznych (CUS);
- powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR),
- powiatowe urzędy pracy (PUP),
- jednostki samorządu terytorialnego (JST),
- podmioty ekonomii społecznej zajmujące się reintegracją (CIS, KIS, WTZ, ZAZ).

W sondażu przeprowadzonym w 2026 roku wzięło udział 69 spośród 94 JST (60 urzędy gmin i 9 starostw powiatowych), 92 JOPS (73 OPS, 12 PCPR i 7 CUS), 12 PUP oraz 47 PES reintegracyjnych. Wśród tych ostatnich było 20 CIS, 8 KIS, 17 WTZ, 2 ZAZ. W analizach wykorzystano również bieżące sprawozdania i diagnozy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze.

Analiza wyników realizacji celów szczegółowych Programu

Monitorowany Program jest realizowany przez osiem działań przypisanych do trzech celów szczegółowych. Ich wykonanie miało zostać osiągnięte dzięki realizacji 20 zadań. Poniżej został przedstawiony sekwencyjny opis realizacji celów LPRES w roku 2025 oraz podsumowanie wykonania wskaźników w tym okresie. Cele szczegółowe to: (1) zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w działaniach na rzecz społeczności lokalnej, (2) wzrost aktywności zawodowej osób oddalonych od rynku pracy, (3) wzmocnienie potencjału ekonomii społecznej.

1. Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w działaniach na rzecz społeczności lokalnej

W pierwszym celu szczegółowym uznano, że rozwój społeczności lokalnych nie jest możliwy bez rozwijania inicjatyw lokalnych oraz usług użyteczności publicznej. Wśród zaprogramowanych zadań nacisk położono na działania wspierające powstawanie podmiotów obywatelskich oraz tworzenie warunków współpracy pomiędzy JST, a podmiotami ekonomii społecznej. Zaplanowano tu realizację dziewięciu zadań i przypisano im 14 wskaźników. Tabela nr 1 prezentuje wartości wskaźników zaplanowanych i osiągniętych w roku 2025.

Tabela 1. Wartości i wskaźniki w celu szczegółowym nr 1

DZIAŁANIE 1.1. Promowanie i rozwijanie aktywności obywatelskiej				
Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator
1. Inicjowanie i wspieranie powstawania grup osób i instytucji, zamierzających rozpocząć działalność w formie podmiotu ekonomii społecznej	Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia dla utworzenia podmiotu ekonomii społecznej	18	27 w tym: 18 OWES GW 9 OWES ZG	OWES
2. Wspierane powstawania organizacji organizacji pozarządowych	Liczba NGO powstałych przy wsparciu OWES	10	20 w tym: 14 OWES GW 6 OWES ZG	OWES
3. Wspieranie uzyskiwania przez PES statusu przedsiębiorstw społecznych	Liczba PES posiadających status przedsiębiorstwa społecznego	50* *wartość wskaźnika liczona jest narastająco	50 – wartość liczona narastająco 28 – 2024 22 - 2025	OWES/LUW
4. Zwiększanie kompetencji lokalnych liderów społecznych	Liczba liderów, którzy ukończyli Akademię Liderów Lokalnych	15	15	ROPS
DZIAŁANIE 1.2. Wspieranie współpracy PES z JST w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego				

Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator
5. Upowszechnianie klauzul społecznych oraz społecznie odpowiedzialnych zamówień wśród przedstawicieli JST oraz PES	Odsetek JST udzielających zamówień publicznych podmiotom ekonomii społecznej	17%	13 % w tym: (13 % gmin 12 % powiatów) w 2024 roku wskaźnik wynosił 22%	ROPS
	Odsetek JST stosujących klauzule społeczne w zamówieniach publicznych	73%	29 % w tym: 33 % gmin 21 % powiatów) w 2024 roku wskaźnik wynosił 54%	ROPS
	Liczba zamówień dla PES, na realizację których przyznano premię społeczną	4	1 (Gmina Żary)	Fundacja Fundusz Współpracy
	Liczba PES korzystających ze wsparcia w przygotowaniu ofert w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego	12	4	OWES
6. Upowszechnianie i wdrażanie wieloletnich programów współpracy JST – NGO i wieloletnich umów zlecenia zadań	Liczba JST, które uchwaliły wieloletnie programy współpracy z NGO	8	35	ROPS
	Liczba JST, które zawierają z PES długookresowe umowy na powierzenie lub wsparcie realizacji zadań publicznych	4	20	ROPS
7. Programowanie współpracy JST – PES w zakresie realizacji usług społecznych	Liczba jednostek samorządu terytorialnego, które opracowały i realizują lokalne plany deinstytucjonalizacji usług społecznych	20	22	ROPS

DZIAŁANIE 1.3.**Wzmocnienie roli podmiotów ekonomii społecznej jako realizatora usług społecznych**

Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator
8. Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju usług społecznych	Liczba PES realizujących usługi społeczne z zakresu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób w kryzysie bezdomności, dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań lub zagrożonych bezdomnością, aktywizacji zawodowej, usług	25	13 w tym: 7 OWES GW 6 OWES ZG 2024 r. - 57 2025 r. - 13	OWES JST PES

	w mieszkaniach wspomaganych, treningowych oraz mieszkaniach z usługami/ze wsparciem, reintegracji społeczno-zawodowej, usług zdrowotnych, opiekuńczych, a także wsparcia opiekunów faktycznych ¹			
	Liczba gmin zlecających realizację usług społecznych PES	10	17 2024 r. – 14 2025 r. - 17	ROPS
9. Rozwój usług społecznych na terenach wiejskich	Liczba utworzonych gospodarstw opiekuńczych	2	3 (w Rejowie, w Siedliszku oraz w Nowym Żabnie	LGD/PROW

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ROPS.

Wśród wskaźników, w odniesieniu do których nastąpiło przekroczenie oczekiwanych rezultatów można wymienić:

- Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia dla utworzenia podmiotu ekonomii społecznej, założono 18 a zrealizowano 27;
- Liczba NGO powstałych przy wsparciu OWES, zaplanowana wartość wskaźnika 10 a zrealizowano 20;
- Liczba JST, które zawierają z PES długookresowe umowy na powierzenie lub wsparcie realizacji zadań publicznych. Planowana wartość wynosiła 4 a zrealizowano 20.

Powyższe przekroczenia mogą wskazywać, że ośrodki wsparcia ekonomii społecznej dobrze wypełniają swoją rolę i realizują główny cel, jakim jest kompleksowe wsparcie w zakresie zakładania przedsiębiorstw społecznych i późniejszego rozwijania ich działalności, a także wzmacniania znaczenia lubuskich podmiotów ekonomii społecznej w lokalnym środowisku, poprzez tworzenie klimatu przyjaznego rozwojowi ekonomii społecznej. Warto podkreślić, że ważnym działaniem realizowanym przez ROPS w 2025 roku była Akademia Liderów Lokalnych (ALL) – forma wsparcia, której celem było wyposażenie lokalnych liderów w kompetencje służące większemu zaangażowaniu w procesy tworzenia i realizację polityk publicznych. ALL ukończyło 15 liderów – tak jak zaplanowano.

Niestety obserwuje się spadek wartości wskaźników odnoszących się do upowszechniania klauzul społecznych oraz społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, w odniesieniu do wskaźników:

¹ Zakres usług społecznych realizowanych przez PES zgodny z zakresem interwencji EFS+ wskazanym w Wytocznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027 w zakresie wsparcia usług społecznych realizowanych przez centra usług społecznych.

- odsetek JST udzielających zamówień publicznych podmiotom ekonomii społecznej zamiast zaplanowanych 17% osiągnięto 13%;
- odsetek JST stosujących klauzule społeczne w zamówieniach publicznych zamiast zaplanowanych 73% osiągnięto jedynie 29%.

Należy podkreślić, że ww. wskaźniki odnoszą się do tej samej populacji jednostek samorządu terytorialnego (wskaźnik struktury), więc ich wartości nie są sumowane narastająco. Oznacza to, że wartości wskaźników prezentują stan dla poszczególnych lat, a nie skumulowany poziom realizacji.

- Liczba zamówień dla PES, na realizację których przyznano premię społeczną. Na 2025 rok zaplanowano wskaźnik o wartości 4, a tylko 1 JST otrzymało premię społeczną;
- liczba PES korzystających ze wsparcia w przygotowaniu ofert w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego – z zaplanowanych 12 osiągnięto 4.

Pomimo licznych działań zaplanowanych i zrealizowanych przez ROPS w 2025 roku, w tym m.in. przeprowadzenie dwunastu spotkań doradczych dotyczących zasad udzielania zamówień publicznych z uwzględnieniem aspektów i klauzul społecznych oraz dwunastu spotkań doradczych poświęconych zlecaniu przez jednostki samorządu terytorialnego organizacjom pozarządowym realizacji usług społecznych, wartość wskaźnika pozostaje na niskim poziomie. Warto zauważyć, że 100% (12) powiatowych urzędów pracy zadeklarowało brak stosowania klauzul społecznych. Jednocześnie jedynie dwa CUS-y (CUS Zielona Góra oraz CUS w Międzyrzeczu) potwierdziły ich wykorzystanie. Wśród wymienionych rodzajów klauzul wskazano następujące:

Rodzaj klauzuli	Liczba wskazań
Klauzula zastrzeżona (art. 94 PZP)	2 (CUS Zielona Góra, CUS Międzyrzecz)
Klauzula pracownicza (art. 95 PZP)	1 (CUS Zielona Góra)
Klauzula zatrudnieniowa (art. 96 PZP)	1(CUS Zielona Góra)

Z przedstawionych danych wynika, że klauzule społeczne były stosowane w bardzo ograniczonym zakresie. Najczęściej wykorzystywana była klauzula zastrzeżona (art. 94 PZP), którą zastosowały dwa centra usług społecznych – CUS w Zielonej Górze oraz CUS w Międzyrzeczu. Pozostałe rodzaje klauzul, tj. klauzula pracownicza (art. 95 PZP) oraz klauzula zatrudnieniowa (art. 96 PZP), zostały wskazane wyłącznie przez CUS w Zielonej Górze. Wyniki te sugerują niski poziom upowszechnienia stosowania klauzul społecznych oraz koncentrację ich wykorzystania w pojedynczych jednostkach, co może świadczyć o ograniczonej wiedzy lub doświadczeniu podmiotów w tym zakresie.

Warto podkreślić, że 5 gmin, na terenie których funkcjonuje CUS zleca podmiotom ekonomii społecznej realizację usług społecznych (Trzebiel, Zielona Góra, Świebodzin, Zbąszynek, Międzyrzecz).

Zakresy usług społecznych zleconych podmiotom ekonomii społecznej:

Rodzaj usług	Liczba wskazań
Usługi wsparcia osób starszych	4
Usługi wsparcia osób z niepełnosprawnościami	4
Usługi wsparcia rodziny	3
Usługi w mieszkaniach wspomaganych	2
Usługi zdrowotne	2
Usługi opiekuńcze	2
Wsparcie opiekunów faktycznych	2

Dodatkowo 35 urzędów gmin i miast z terenu naszego województwa potwierdziło, że stosują klauzule społeczne. Były to: Gmina: Babimost, Bledzew, Bogdaniec, Bytnica, Bytom Odrzański, Górzycza, Kargowa, Kolsko, Lipinki Łużyckie, Łęknica, Pszczew, Santok, Skąpe, Świdnica, Świebodzin, Zabór, Zbąszynek, Żary, Gmina Wiejska Nowa Sól, Gmina Gubin o statusie miejskim oraz Urząd Miejski: Drezdenko, Gorzów Wlkp., Gubin, Jasień, Krosno Odrzańskie, Małomice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Ośno Lubuskie, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcín, Szprotawa, Zielona Góra.

Wśród wymienionych rodzajów klauzul wskazano następujące:

Rodzaj klauzuli	Liczba wskazań
Klauzula zastrzeżona (art. 94 PZP)	3
Klauzula pracownicza (art. 95 PZP)	31
Klauzula zatrudnieniowa (art. 96 PZP)	8

Do powiatów, które zaznaczyły, że stosują klauzule społeczne należą powiaty: zielonogórski, żarski, żagański, nowosolski oraz krośnieński. Wśród wymienionych rodzajów klauzul wszystkie powiaty wskazały na klauzulę pracowniczą – art. 95 ust. 1 i ust. 2 Pzp, dostępność dla osób niepełnosprawnych oraz stosowanie zasad dostępności i projektowania uniwersalnego, uwzględniającego potrzeby różnych grup użytkowników – art. 100 ust. 1 i 2 Pzp. Dwa PCPR (Zielona Góra oraz Drezdenko) potwierdziły, że stosują klauzule społeczne – oba korzystają z klauzuli zatrudnieniowej – art. 96 ust. 2 pkt 2 Pzp.

Należy podkreślić, że JST (w tym JOPS) zlecają podmiotom ekonomii społecznej realizację usług społecznych. Było to: 17 urzędów gmin oraz miast, 2 starostwa powiatowe, 16 ośrodków pomocy społecznej, 5 centrów usług społecznych oraz 2 powiatowe centra pomocy rodzinie. W jednostkach, które wskazały w ankiecie, że zlecają takie zadania, wykazywano następujące podmioty ekonomii społecznej, realizujące usługi na rzecz Lubuszan:

1. Fundacja Pięknolesie z Sieniawy Żarskiej;
2. Fundacja ESTI;
3. Spółdzielnia Socjalna Zakład Aktywności Zawodowej;
4. Stowarzyszenie Alter Ego;
5. Fundacja Acoustic Art.;
6. Stowarzyszenie BONA FIDES;
7. Fundacja HEROS;
8. Spółdzielnia Socjalna ALIVIO;
9. Fundacja „Przy okazji”;
10. Fundacja „Leśna Kraina”;
11. Fundacja Senior;
12. Centrum Inwestycji Społecznych - Przedsiębiorstwo Społeczne sp. z o.o.
13. Fundacja Powerfly;
14. Stowarzyszenie Wsi Bukowiec "Działajmy Razem”;
15. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta;
16. Fundacja Tomka Manikowskiego "Dogonić Marzenia”;
17. Gorzowskie Stowarzyszenie Kuratorów Sądowych "DECEM”;
18. Lutolska Spółdzielnia Socjalna WINDA;
19. Fundacja "Stop wykluczeniu”;
20. Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości;
21. Chrześcijańska Fundacja Rozwoju Osobistego RONDO w Zielonej Górze;
22. Fundacja Usług Społecznych GOEL;
23. CIS Dobiegniew;
24. Konsorcjum składające się z: Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych „Krag”, Spółdzielnia Socjalna „Wsparcie”, Fundacja Jupiter, Spółdzielnia Socjalna Zakład Wielobranżowy „PoMoc”, Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna;
25. Koło Gorzowskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta;
26. Kontraktor Sp. o.o. Poznań;

27. Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża;
28. Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Nowosolskie;
29. Stowarzyszenie "Rozwój" w Gorzowie Wlkp.;
30. Warsztaty Terapii Zajęciowej;
31. Fundacja „SENIOR”;
32. MCIS Winda;
33. Polski Komitet Pomocy Społecznej Lubuski Zarząd Wojewódzki;
34. Stowarzyszenie Twoja Rodzina;
35. Spółdzielnia Socjalna Tlen & Terapia;
36. Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej;
37. Lubuskie Stowarzyszenie Wsparcia Opiekunów i Osób Dotkniętych Chorobą Alzheimera;
38. Stowarzyszenie Reintegracji Społecznej „Re-Start”;
39. Żarska Spółdzielnia Socjalna;
40. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej;
41. Stowarzyszenie Penitencjarne Patronat;
42. Stowarzyszenie DAMY RADE;
43. Fundacja „Możesz Inaczej”;
44. Fundacja Zielona Arteterapia;
45. Fundacja Centrum Przedsiębiorczości i Innowacji 50+;
46. Fundacja Clarum Vita
47. Katolickie Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Tęcza" Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej - Warsztaty Terapii Zajęciowej;
48. Fundacja Centrum Rozwoju Społeczno-Edukacyjno-Gospodarczego w Żarach;
49. Odrzańska Spółdzielnia Socjalna;
50. Koło Gospodyń Wiejskich Brody;
51. Dalej Razem Spółka z o.o.;
52. Stowarzyszenie Twoja Rodzina w Zielonej Górze;
53. Stowarzyszenie Tęcza;
54. Spółdzielnia Socjalna Nasze Zaodrze;
55. Fundacja Alas;
56. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej (FRDL);
57. Stowarzyszenie Przysań;
58. Spółdzielnia Socjalna Pani Sowa;

59. Spółdzielnia Socjalna "Gorący Garnuszek" w Kożuchowie;
60. Centrum Integracji Społecznej w Rzepinie;
61. Warsztat Terapii Zajęciowej w Strzelcach Krajeńskich;
62. Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej;
63. Stowarzyszenie „Nasze Zatonie”;
64. Stowarzyszenie Syndrom;
65. Zielonogórskie Stowarzyszenie Hipoterapeutyczne;
66. Lubuskie Towarzystwo Krzepienie Kultury Fizycznej;
67. Lubuskie Stowarzyszenie Inwalidów Narządu Ruchu;
68. Stowarzyszenie „Dla Rodziny”;
69. Ogólnopolskie Stowarzyszenie „NERKA”;
70. BIEGUSY – Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane;
71. Stowarzyszenie „Nasza Łężyca”;
72. Zielonogórskie Stowarzyszenie Amazonek;
73. Stowarzyszenie Kobiet „Raculanka”;
74. Lubuskie Stowarzyszenie Osób z Chorobą Parkinsona i ich Rodzin;
75. Koło Gospodyń Wiejskich w Pierzwinie-Kamionce;
76. Stowarzyszenie KULTURA, EDUKACJA WYCHOWANIE „Sempre Piu”;
77. Fundacja Akademia Zdrowej Rodziny;
78. Fundacja w Naturze;
79. Fundacja Akaal Centrum Warsztatowo-Zajęciowe;
80. Fundacja Zacznij Od Zmiany;
81. Ośrodek Integracji Społecznej;
82. Koło Polskiego Związku Niewidomych w Zielonej Górze;
83. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Lubuski Oddział Rejonowy w Zielonej Górze – Koło Miejskie w Zielonej Górze;
84. Polski Komitet Pomocy Społecznej Lubuski Zarząd Wojewódzki;
85. Fundacja Pomocy Dzieciom SI-gma.

Pozytywnie należy ocenić uchwalanie wieloletnich programów współpracy gmin z organizacjami pozarządowymi. W województwie lubuskim programy takie uchwały gminy: Świebodzin, Szprotawa, Babimost, Bledzew, Bobrowice, Bytnica, Czerwieńsk, Dobiegniew, Iłowa, Kargowa, Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Łęknica, Małomice, Maszewo, Niedoradz, Nowe Miasteczko, Rzepin, Santok, Siedlisko, Słubice, Stare Kurowo, Sulechów, Szlichtyngowa, Świdnica, Tuplice, Wymiarki

Zabór, Zwierzyn, Żagań, Żary. W porównaniu do 2024 roku, w którym liczba takich gmin wynosiła 5 odnotowano bardzo znaczący wzrost. Kolejny w tej grupie wskaźników odnosi się do zawierania przez jednostki samorządu terytorialnego długookresowych umów z PES na powierzanie lub wspieranie zadań publicznych. W ankiecie monitoringu realizacji Programu 15 gmin (Gorzów Wlkp., Słubice, Zielona Góra, Wschowa, Krosno Odrzańskie, Międzyrzecz, Dobiegniew, Gmina Żary o statusie miejskim, Iłowa, Lipinki Łużyckie, Santok, Świdnica, Wymiarki, Zabór, Żagań gmina wiejska) i 6 powiatów (gorzowski, słubicki, zielonogórski, wschowski, krośnieński, międzyrzecki,) wskazało na zawieranie takich umów.

Na początku 2025 roku swoją działalność rozpoczęło 7 Centrów Usług Społecznych (CUS), które zostały włączone do monitoringu. Centra Usług Społecznych (CUS) to jednostki organizacyjne koordynujące lokalne usługi społeczne, które ściśle współpracują z podmiotami ekonomii społecznej (PES) jako wykonawcami usług. CUS umożliwia zlecanie zadań PES (np. spółdzielniom socjalnym, NGO), co wspiera lokalną politykę społeczną i aktywizację zawodową mieszkańców. Na pytanie dot. udzielania zamówień publicznych PES, 4 CUS-y (CUS w Zielonej Górze, CUS w Świebodzinie, CUS w Zbąszynku oraz CUS w Międzyrzeczu) odpowiedziały, że udzieliły takiego zamówienia. Dodatkowo dwa CUS-y (CUS Zielona Góra oraz CUS w Międzyrzeczu) potwierdziły, że zastosowały klauzule społeczne.

Dodatkowo jedno Centrum Usług Społecznych (CUS w Świebodzinie) wykazało, że w 2025 roku zawarło 28 porozumień m.in. w zakresie wzmocnienia aktywności osób wykluczonych społecznie, w ramach projektu pn. "Mobilne usługi społeczne" oraz porozumienia dotyczące nawiązywania współpracy w zakresie prowadzenia działań na rzecz rozwoju i koordynacji usług społecznych. Natomiast dwa centra (CUS w Świebodzinie oraz CUS w Międzyrzeczu) potwierdziły ponadto, że w 2025 roku realizowały ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej. Podsumowując można stwierdzić, że centra usług społecznych w województwie lubuskim podejmują działania związane z rozwojem ekonomii społecznej, jednak ich zakres jest zróżnicowany. Wyniki monitoringu wskazują na potrzebę dalszego wzmocnienia współpracy pomiędzy CUS a PES/PS, w szczególności w zakresie zlecania usług społecznych oraz rozwijania partnerstw lokalnych.

Rozwój współpracy między JST i PES powiązany jest z procesem deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych. W 2025 r. kolejnych 22 lubuskich jednostek samorządu terytorialnego opracowało i realizowało lokalne plany deinstytucjonalizacji usług społecznych. Wśród nich wymieniano: Miasto Gorzów Wlkp., Miasto Nowa Sól, Gminę Sulechów, Miasto Żagań, Gminę Wschowa, Gminę Drezdenko, Gminę Strzelce Krajeńskie, Gminę Witnica, Gminę Czerwieńsk, Gminę Skwierzyna, Gminę Żagań, Gminę Świdnica, Gminę Babimost, Gminę Dobiegniew, Gminę Nowe Miasteczko, Gminę Iłowa, Gminę Kolsko, Gminę Krosno Odrzańskie, Gminę Kargowa, Gminę Brzeźnica, Gminę Lubrza, Gminę Jasień, co w

połączeniu z planami opracowanymi w 2024 roku daje w sumie 34 lokalne plany deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Jednym z narzędzi wspierających rozwój lokalnych rynków usług społecznych jest „premia społeczna”, czyli grant przyznany przez Fundację Fundusz Współpracy jednostkom samorządu terytorialnego na pokrycie części kosztów realizacji usługi społecznej, którą grantobiorca zlecił lub planuje zlecić PES. Do 2026 roku w województwie lubuskim mają zostać przyznane 4 granty dla JST. W naborach ogłoszonych w 2024 roku premię społeczną przyznano dwóm lubuskim JST: gminie Witnica oraz Miastu Zielona Góra. W 2025 roku premię społeczną otrzymała 1 JST (Gmina Żary) *na usługi opiekuńcze, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem, świadczone przez opiekunów faktycznych lub w postaci: usług sąsiedzkich, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub dziennych form usług opiekuńczych*. Suma otrzymanej premii wyniosła 500 000,00 zł. w tym wartość usług oszacowano na 2 150 500,00 zł.

2. Wzrost aktywności zawodowej osób oddalonych od rynku pracy

W celu szczegółowym drugim za podstawowy czynnik wzrostu aktywności zawodowej uznano współdziałanie podmiotów ekonomii społecznej, prowadzące do powstawania więzi między nimi. Chodziło tu o tworzenie sieci współpracy / klastrów / partnerstw dających możliwość realizacji ścieżki reintegracji, wymianę dobrych praktyk oraz tworzenie więzi ekonomicznych. Zaplanowano w nim realizację sześciu zadań i połączonych z nimi ośmiu wskaźników. Zadania i wskaźniki wyznaczone w celu drugim prezentuje tabela nr 2.

Tabela 2. Wartości wskaźników w celu szczegółowym nr 2

DZIAŁANIE 2.1.				
Rozwój zatrudnienia w sektorze ES				
Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator
10. Wsparcie tworzenia miejsc pracy w PS	Liczba miejsc pracy utworzonych w PS – dotacje OWES	100	177 w tym: 119 OWES GW 58 OWES ZG	OWES
DZIAŁANIE 2.2.				
Wzmocnienie sieci współpracy w zakresie skutecznej reintegracji społeczno-zawodowej				
Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator

11. Sieciowanie podmiotów reintegracyjnych, instytucji pomocy społecznej i rynku pracy oraz podmiotów ekonomii społecznej	Liczba zawiązanych/aktywnych partnerstw/porozumień międzysektorowych na rzecz ekonomii społecznej	4	28 2024 r. - 12 2025 r.- 28	ROPS
12. Realizacja ścieżek reintegracji	Liczba OPS współpracujących przy realizacji ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej	35	14 12 OPS 2 CUS	ROPS
	Liczba PUP współpracujących przy realizacji ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej	6	7	ROPS
13. Rozwijanie/wzmacnianie systemu standaryzacji centrów integracji społecznej	Liczba zaktualizowanych koncepcji systemu standaryzacji CIS w województwie lubuskim	1	1	ROPS
DZIAŁANIE 2.3.				
Podniesienie kwalifikacji i umiejętności pracowników, członków i kadry zarządzającej PS/PES				
Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator
14. Realizacja zadań szkoleniowych oraz doradczych dla PES	Liczba zrealizowanych szkoleń/spotkań doradczych podnoszących kwalifikacje i umiejętności pracowników, członków i kadry zarządzającej PS/PES	15	45 25 OWES GW 20 OWES ZG	OWES
15. Rozwój usług wsparcia ekonomii społecznej poprzez dostęp do kompleksowego pakietu wsparcia doradczego i usługowego w ramach OWES (inkubacja, wsparcie biznesowe)	Liczba podmiotów ekonomii społecznej korzystających z oferty (doradczej/usługowej) OWES	20	41 27 OWES GW 14 OWES ZG	OWES
	Liczba przeprowadzonych diagnoz monitorujących potrzeby PS	20	30 16 OWES GW 14 OWES ZG	OWES

W województwie lubuskim w roku 2025 r. funkcjonowały 47 podmioty reintegracyjne, o 3 więcej niż rok wcześniej. Należało do nich: 20 CIS, 8 KIS, 17 WTZ, 2 ZAZ. W 2025 r. Powstały trzy nowe podmioty reintegracyjne: jeden klub integracji społecznej, który został utworzony przez Fundację Rozwoju Efektywnej Edukacji FREE (Klub Integracji Społecznej „NeuroAkademia”) w Gorzowie Wlkp., oraz dwa centra integracji społecznej: we Wschowie i w Łęknicy utworzone przez Spółdzielnię Socjalną „Gorący Garnuszek”. Można zauważyć wzrost wśród zatrudnionej kadry (o 16 osób w porównaniu do 2024 r.) i spadek o 24 uczestników w porównaniu do 2024 r. (ogólna liczba).

Tabela 3. Kadra i uczestnicy zajęć w podmiotach reintegracyjnych w latach 2022-2025

Rodzaj podmiotu	2022		2023		2024		2025	
	Kadra	Uczestnicy	Kadra	Uczestnicy	Kadra	Uczestnicy	Kadra	Uczestnicy
CIS	145	1415	136	1204	117	1127	129	1123
KIS	3	382	0	20	3	50	5	23
WTZ	211	611	237	699	236	722	238	729
ZAZ	17	44	15	42	14	49	14	49
Suma	376	2452	388	1965	370	1948	386	1924

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ROPS².

W 2025 r. zaktualizowano koncepcję standaryzacji Centrów Integracji Społecznej w województwie lubuskim. Ww. koncepcja to przygotowane standardy, podzielone zgodnie z kluczowymi dla funkcjonowania centrów integracji społecznej zakresami podstawowych celów. Warto podkreślić, że jesteśmy jedynym województwem w kraju posiadającym standardy pracy centrów. W listopadzie 2025 r. rozpoczęto pilotażowe testowanie tej koncepcji z udziałem trzech Centrów Integracji Społecznej: CIS w Zwierzynie, CIS w Świebodzinie oraz CIS we Wschowie. Warto podkreślić, że 13 października 2025 r. zostało zawarte porozumienie - Konwent Lubuskich Centrów Integracji Społecznej, którego celem jest porozumienie o współpracy, wymiana doświadczeń oraz koordynacja działań CIS na terenie woj. lubuskiego.

Tabela 4. Liczba podmiotów reintegracyjnych w województwie lubuskim w latach 2022-2025

	2022	2023	2024	2025
centra integracji społecznej	17	17	18	20
kluby integracji społecznej	5	4	7	8
warsztaty terapii zajęciowej	17	17	17	17
zakłady aktywności zawodowej	2	2	2	2
RAZEM	41	40	44	47

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika, że liczba podmiotów reintegracyjnych w naszym woj. w odniesieniu do KIS i CIS wzrasta, a w przypadku WTZ oraz ZAZ utrzymuje się na dotychczasowym poziomie.

Wśród zadań podejmowanych na rzecz zwiększenia aktywności zawodowej osób oddalonych od rynku pracy zrealizowano siedem z ośmiu wskaźników. Wskaźniki w większości zostały przekroczone. Wśród nich za wyróżniające się można uznać:

² Dane na podstawie ankiet ROPS w latach 2022-2024. Ich wyniki zależne są od poziomu zwrotu ankiet.

- liczba miejsc pracy utworzonych w PS – dotacje OWES. Zaplanowano 100, wartość osiągnięta wynosi 177;
- liczba zawiązanych/aktywnych partnerstw/porozumień międzysektorowych na rzecz ekonomii społecznej. Na rok 2025 zaplanowano 4 partnerstwa – zrealizowano 28;
- liczba zrealizowanych szkoleń/spotkań doradczych podnoszących kwalifikacje i umiejętności pracowników, członków i kadry zarządzającej PS/PES. Zrealizowano 45 szkolenia/spotkania przy planowanej wartości 15;
- liczba podmiotów ekonomii społecznej korzystających z oferty (doradczej/usługowej) OWES. Na 2025 r. zaplanowano, że 20 podmiotów skorzysta z oferty. Wartość ta została podwójnie przekroczona i wynosi 41 (27 OWES GW, 14 OWES ZG);
- liczba przeprowadzonych diagnoz monitorujących potrzeby PS. Zaplanowana wartość wskaźnika wynosi 20 – zrealizowano 30 (16 OWES GW, 14 OWES ZG).

Wśród aktywnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, JST, PUP i podmioty reintegracyjne wskazywały następujące porozumienia:

- 1) Porozumienie w zakresie współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w powiecie gorzowskim z dnia 17.11.2023 r. (partnerzy: PUP Gorzów Wlkp., Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna w Gorzowie Wlkp.). Porozumienie zostało utworzone na potrzeby realizacji projektu „Lubuski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”. Celem porozumienia jest zwiększenie potencjału utworzonych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz stworzenie warunków dla ich rozwoju, a także zapewnienie dostępu do informacji o projekcie osobom bezrobotnym i pracodawcom przez PUP Gorzów Wlkp. tj. działania promocyjne o możliwości wsparcia w zakresie tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych w ramach projektu.
- 2) Porozumienia w zakresie współpracy przy podejmowaniu działań wzmacniających aktywność osób bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj. PUP Gorzów Wlkp. zawarł w styczniu 2025 r. porozumienia z : GCPR w Gorzowie Wlkp., PCPR w Gorzowie Wlkp., OPS w Deszczynie, GOPS w Bogdańcu, GOPS w Lubiszynie, GOPS w Kłodawie, OPS w Santoku, OPS w Kostrzynie nad Odrą, M-GOPS w Witnicy. W ramach ww. porozumień PUP Gorzów Wlkp. proponował bezrobotnym korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej, nieposiadającym prawa do zasiłku, będącym w szczególnej sytuacji na rynku pracy – oferty zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, aktywizacji zawodowej, a także uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego.

- 3) Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w powiecie krośnieńskim zawarte 16 października 2014 roku – pomoc mieszkańcom powiatu krośnieńskiego w dążeniu do samodzielności i niezależności społecznej i ekonomicznej, aktywizacji zawodowej oraz przeciwdziałanie i przełamywanie izolacji społecznej.
- 4) PUP w Strzelcach Krajeńskich należy do sygnatariuszy Partnerstwa na rzecz Ekonomii Społecznej w ramach Lubuskiego Paktu na rzecz Zatrudnienia z 2008 r. Liderem partnerstwa jest Marszałek Województwa Lubuskiego. Współpraca partnerska obejmuje wymianę informacji na temat bieżącej działalności w zakresie ekonomii społecznej, promocję i wsparcie rozwoju ekonomii społecznej zgodnie z potrzebami rynku pracy, wspieranie działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 5) PUP w Strzelcach Krajeńskich jest partnerem porozumień zawartych w 2018 r. na czas nieokreślony z Centrami Integracji Społecznej w Strzelcach Krajeńskich, w Zwierzyńcu i w Dreźnie oraz od 2023 r. na czas nieokreślony z CIS w Dobiegniewie. Porozumienia zwarte są w zakresie współpracy przy podejmowaniu działań wzmacniających aktywność osób poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP, które są jednocześnie uczestnikami CIS. Współpraca ma na celu sprawną informację, która umożliwia optymalizację zakresu i form pomocy udzielanej przez obie instytucje tej samej osobie, w sposób pozwalający uniknąć powielania wzajemnych działań i zapewnić komplementarność dostosowywanych do potrzeb oferowanych usług.
- 6) Porozumienie zawarte na czas nieokreślony, dnia 15.04.2019 r., pomiędzy PUP w Strzelcach Kraj. a Stowarzyszeniem Wspierania Małej Przedsiębiorczości w Dobiegniewie. Celem porozumienia jest inicjowanie i rozwój działań wzmacniających aktywizację zawodową mieszkańców powiatu strzelecko-dreźnieńskiego, przede wszystkim osób bezrobotnych oraz lokalnych przedsiębiorców w zakresie rozwoju zawodowego i przedsiębiorczości.
- 7) Porozumienie zawarte na czas nieokreślony, dnia 04.11.2019 r., pomiędzy PUP w Strzelcach Krajeńskich a Towarzystwem Przyjaciół Dzieci – Koło Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym w Dreźnie. Celem nadrzędnym jest podnoszenie kompetencji zawodowych osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, ułatwiających wejście na rynek pracy.
- 8) Na czas nieokreślony zawarto także porozumienie (dnia 01.03.2022 r.) pomiędzy PUP w Strzelcach Krajeńskich a Warsztatem Terapii zajęciowej w Strzelcach Krajeńskich. Celem nadrzędnym jest podnoszenie kompetencji zawodowych osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, ułatwiających wejście na rynek pracy.

- 9) Porozumienie zawarte na czas nieokreślony, dnia 20.10.2022 r., pomiędzy PUP w Strzelcach Krajeńskich a Środowiskowym Domem Samopomocy w Drezdenku. Celem nadrzędnym jest podnoszenie kompetencji zawodowych osób z zaburzeniami psychicznymi i ich opiekunów, ułatwiających wejście na rynek pracy.
- 10) Porozumienie zawarte dnia 01.09.2023 r. pomiędzy PUP w Strzelcach Krajeńskich a jednostką organizacyjną Lubuskiej Wojewódzkiej Komendy OHP – Ośrodkiem Szkolenia i Wychowania nr 4-3 w Strzelcach Kraj. Celem porozumienia jest realizacja wspólnych działań na rzecz lokalnego rynku pracy i zapobieganiu bezrobocia wśród młodych osób (działania edukacyjne i profilaktyczne z zakresu rynku pracy, poradnictwo zawodowe).
- 11) Porozumienie o współpracy zawarte 20.03.2023 r. pomiędzy PUP w Strzelcach Krajeńskich a Stowarzyszeniem Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie, posiadającym status akredytowanego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej, który utworzony jest na mocy umowy partnerskiej ze Stowarzyszeniem Pracowników Służb Społecznych "KRAĞ" Gorzów Wlkp. oraz Stowarzyszeniem "Zielona Dolina Odry i Warty" Górzycy. Celem jest aktywizacja osób bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w odniesieniu do oferty Stowarzyszenia (m.in. udział w pracach komisji oceny wniosków o bezzwrotne wsparcie finansowe, pomoc w rekrutacji odbiorców ostatecznych do programów z Europejskiego Funduszu Społecznego, prowadzenie zajęć z poradnictwa zawodowego).
- 12) Porozumienie o współpracy zawarte 22.12.2025 r. na czas nieokreślony, pomiędzy PUP w Strzelcach Krajeńskich a Fundacją Dom Wspólnoty „Barka” w Drezdenku. Celem nadrzędnym jest reintegracja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie ze względu na swoją sytuację życiową, przez którą nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym (mieszkańcy Domu Wspólnoty „Barka”). Współpraca ma polegać na podejmowaniu działań służących odbudowaniu lub nabyciu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej, w miejscu pracy, jak również działań służących zdobyciu nowych kwalifikacji, kompetencji, wiedzy i umiejętności w celu uzyskania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.
- 13) Porozumienie ze Spółdzielnią Socjalną Gorący Garnuszek z siedzibą w Kożuchowie – CIS Łęknica – 20.05.2025 r. – wypłata świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne dla uczestników.
- 14) Porozumienie o współpracy z Fundacją na rzecz Collegium Polonicum z siedzibą w Słubicach, w dniu 15.01.2025 r., celem wzmacniania sektora ekonomii społecznej w zakresie przyznawania

wsparcia finansowego na tworzenia miejsc pracy w nowych i istniejących przedsiębiorstwach społecznych.

- 15) Porozumienie z Fundacją Centrum Rozwoju Społeczno-Edukacyjno-Gospodarczego – Łużycki CIS w Żarach, z dnia 15.09.2016 r., celem wypłaty świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne.
- 16) Porozumienie z MOPS w Żarach – 20.12.2016 r. – w sprawie współdziałania PUP w Żarach i MOPS w Żarach. Jego celem jest współpraca i wspólna realizacja zadań wobec osób bezrobotnych i klientów PUP zagrożonych wykluczeniem społecznym (aktywizacja i integracja).
- 17) W 2019 roku Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze oraz Fundacja na rzecz Collegium Polonicum z siedzibą w Słubicach podpisali Porozumienie, którego celem jest kontynuacja współpracy na rzecz wzmocnienia sektora ekonomii społecznej w zakresie przyznawania dotacji na tworzenie miejsc pracy w nowych i istniejących przedsiębiorstwach.
- 18) Partnerstwo na rzecz Powiatu Słubickiego oraz aktywizacja, integracja i rewitalizacja społeczna powiatu z dnia 03.11.2014 r.
- 19) Porozumienie z dnia 02.03.2016 r. w sprawie świadczeń integracyjnych wraz ze składkami ubezpieczeniowymi.
- 20) PUP Słubice: porozumienie pn. kooperacja efektywna i skuteczna z dnia 12.12.2019 r, służące wypracowaniu modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych, porozumienie z dn.13.11.2023 r., dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy w odniesieniu do ofert pracy stowarzyszenia.
- 21) Powiatowy Urząd Pracy w Sulęcinie w dniu 13.11.2023 r. zawarł porozumienie w zakresie współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w powiecie sulęcińskim pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Sulęcinie a Stowarzyszeniem Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna w Gorzowie Wlkp. Porozumienie zawarto na potrzeby realizacji projektu „Lubuski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”. Celem projektu jest zwiększenie potencjału utworzonych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w powiecie sulęcińskim.
- 22) Porozumienie o współpracy zawarte w dniu 06.10.2023 r. w Słubicach, pomiędzy Fundacją na rzecz Collegium Polonicum z siedzibą w Słubicach a Powiatowym Urzędem Pracy w Żaganiu. Celem porozumienia jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej przy współpracy Fundacji na rzecz Collegium Polonicum prowadzącej Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Zielonej Górze (OWIES) z PUP Żagań w zakresie przyznawania wsparcia finansowania na tworzenie miejsc w nowych i istniejących przedsiębiorstwach społecznych.

- 23) Porozumienie w zakresie współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w powiecie międzyrzeckim z 2022 r. Jego celem jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie.
- 24) Centrum Usług Społecznych w Świebodzinie w 2025 r. **zawarło 28 porozumień** m.in. w zakresie wzmacniania aktywności osób wykluczonych społecznie, w ramach projektu pn. "Mobilne usługi społeczne", oraz porozumienia dotyczące nawiązywania współpracy w zakresie prowadzenia działań na rzecz rozwoju i koordynacji usług społecznych.
- 25) Ośrodek Pomocy Społecznej w Cybince wskazał na „Partnerstwo na Rzecz Powiatu Słubickiego” – umowa partnerska z dnia 03.11.2014 r. Celem partnerstwa jest tworzenie płaszczyzny współpracy w przedmiocie działania wspólnym dla Partnerów, rozwój dialogu i wymiana doświadczeń między Partnerami w zakresie ekonomii społecznej.
- 26) OPS w Ośnie Lubuskim również wskazało Partnerstwo na Rzecz Powiatu Słubickiego, którego celem jest tworzenie płaszczyzny współpracy w przedmiocie działania wspólnym dla Partnerów, rozwój dialogu i wymiana doświadczeń między partnerami
- 27) Urząd Miejski w Szprotawie wymienił partnerstwo pn. Razem dla rozwoju powiatu żagańskiego. Celami partnerstwa są: wspólna realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych, zrównoważony rozwój terytorialny, poprawa jakości życia mieszkańców oraz skuteczne pozyskiwanie i wdrażanie środków unijnych, udział w mechanizmach rozwoju ekonomii społecznej.
- 28) Urząd miejski w Małomicach wskazał, że podpisano w nim partnerstwo z Lubuskim Stowarzyszeniem Rozwoju Regionalnego "Rozwój" w Gorzowie Wlkp.

Podobnie jak w 2024 roku, wskaźnikiem, którego nie udało się osiągnąć jest liczba OPS współpracujących przy realizacji ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej. W badanym okresie 12 OPS oraz 2 CUS-y wskazały, że współpracują przy realizacji ścieżki reintegracji.

3. Wzmocnienie potencjału sektora ekonomii społecznej

Cel trzeci dotyczy realizacji działań zwiększających kompetencje liderów podmiotów ES oraz dostępu do usług wsparcia wzmocniających zarówno zdolności zarządcze kadry (finansowe, planowania strategicznego, promocji, marketingu, zasobów ludzkich), jak i społeczne. Kompetencje te są możliwe do rozwinięcia, gdy istnieje wyspecjalizowany system wsparcia, który diagnozuje potrzeby PES i dostarcza im adekwatnych szkoleń. Poprzez działania promocyjne powinien także kształtować pozytywne postawy wobec ekonomii społecznej i jej podmiotów w środowiskach lokalnych. Tego typu zadania zostały zapisane w tej części Programu. Zaprojektowano ich pięć i przypisano do nich sześć wskaźników. Szczegółowe dane na temat brzmienia zadań oraz wartości wskaźników planowanych i zrealizowanych w 2025 roku prezentuje tabela nr 5.

Tabela 5. Wartości wskaźników w celu szczegółowym nr 3

DZIAŁANIE 3.1.				
Kształtowanie pozytywnych postaw wobec ES				
Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator
16. Przeprowadzenie kampanii społecznych oraz innych inicjatyw budujących pozytywny obraz sektora ES	Liczba zorganizowanych kampanii/targów/przeглядów w obszarze ES	1	2 1 OWES ZG 1 ROPS	OWES ROPS
17. Budowanie marki PES	Liczba PES nagrodzonych w konkursie Lubuski Włacznik. Lider biznesu społecznego	3	3	ROPS
	Liczba przedsiębiorstw nagrodzonych w konkursie Biznes Wrażliwy Społecznie	1	2	Fundacja na rzecz Collegium Polonicum
DZIAŁANIE 3.2.				
Wsparcie funkcjonowania systemu zarządzania w sektorze ES				
Zadanie	Wskaźnik	Planowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2025 r.	Realizator
18. Konsultowanie i opiniowanie regulacji prawnych w zakresie polityki społecznej i ekonomii społecznej	Liczba rekomendacji do zmian prawa w zakresie polityki społecznej i ekonomii społecznej przygotowanych przez Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej	1	0	RKRES
19. Budowanie trwałej współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rozwoju ES	Liczba spotkań ROPS/OWES ROPS/IZ ROPS/LGD	2	2	ROPS
20. Stałe podnoszenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację polityki społecznej w obszarze ES	Odsetek JST objętych wsparciem (szkoleniami, doradztwem) w zakresie ES	30%	17% 2024 r. - 13% 2025 r. – 17%	ROPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ROPS.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze w 2025 r. przeprowadził 10 edycję konkursu Lubuski Włacznik. Lider Biznesu Społecznego. W ramach X edycji konkursu wyróżniono podmioty oraz osoby w sposób szczególny zaangażowane w rozwój ekonomii społecznej w regionie, których działania przyczyniają się do wzmacniania integracji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz rozwoju lokalnych społeczności.

W kategorii Lider Przedsiębiorczości Społecznej tytuł laureata otrzymała Chrześcijańska Fundacja Rozwoju Osobistego RONDO, doceniona za konsekwentne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej oraz tworzenie przestrzeni dla aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem. Wyróżnienia w tej kategorii przyznano Spółdzielni Socjalnej GRUPA ALIVIO Spn.s. oraz Fundacji LUSTRO, które realizują działania wspierające rozwój sektora ekonomii społecznej i tworzenie miejsc pracy. W kategorii Lider Reintegracji nagrodę główną otrzymał Warsztat Terapii Zajęciowej FUZJA, który prowadzi kompleksowe działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Wyróżniono również Lutolską Spółdzielnię Socjalną WINDA oraz Fundację DOM OJCA za skuteczne wspieranie procesów reintegracyjnych oraz budowanie ścieżek powrotu do aktywności społecznej i zawodowej. W kategorii Lider Inicjatyw Lokalnych laureatem zostało Hospicjum Św. Wincentego A'Paulo w Słubicach, które poprzez swoją działalność wzmacnia lokalne więzi społeczne oraz rozwija system wsparcia dla osób potrzebujących. Wyróżnienia przyznano Fundacji Przy Okazji oraz Cybińskiemu Stowarzyszeniu Rozwoju PRO-EKO, które aktywnie angażują się w rozwój lokalnych inicjatyw i integrację społeczności. W szczególnej kategorii Lider Dekady uhonorowano spółkę Dalej Razem Sp. z o.o., doceniając jej wieloletni wkład w rozwój ekonomii społecznej oraz trwałe efekty działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Nagrodę specjalną przyznano Danielowi Faferko, którego zaangażowanie i działalność stanowią istotny wkład w rozwój sektora ekonomii społecznej. W kategorii Urząd Przyjazny Podmiotom Ekonomii Społecznej wyróżniono jednostki samorządu terytorialnego aktywnie wspierające rozwój sektora. Laureatami zostały: Centrum Usług Społecznych w Trzebielu, Urząd Gminy i Miasta w Czerwieńsku oraz Urząd Miejski w Łęknicy. Podmioty te zostały docenione za tworzenie sprzyjających warunków dla funkcjonowania i rozwoju ekonomii społecznej, w tym współpracę z PES oraz wdrażanie rozwiązań wspierających usługi społeczne.

Fundacja na rzecz Collegium Polonicum w 2025 roku przeprowadziła IX edycję konkursu Biznes Wrażliwy Społecznie. W ramach konkursu „Biznes wrażliwy społecznie” wyróżniono oraz nagrodzono przedsiębiorstwa i osoby, które w swojej działalności w sposób szczególny uwzględniają potrzeby społeczne oraz angażują się w działania na rzecz lokalnych społeczności.

Wśród wyróżnionych znalazł się Hotel Mieszko z Gorzowa Wlkp., doceniony za długofalowe wsparcie udzielane osobom dotkniętym skutkami wojny w Ukrainie, obejmujące nie tylko zapewnienie schronienia, ale także pomoc w integracji i funkcjonowaniu w nowym środowisku. Wyróżnienie otrzymała również Tip Toe Szkoła Tańca, która we współpracy z Domem Kultury w Czerwieńsku realizuje działania na rzecz zwiększenia dostępności zajęć dla osób mających ograniczone możliwości uczestnictwa, w tym poprzez wsparcie organizacyjne i częściowe pokrycie kosztów udziału.

Tytuły laureatów przyznano podmiotom realizującym dobre praktyki w różnych obszarach odpowiedzialności społecznej. Zbigniew Piotr Kamrat został nagrodzony za działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego i integracji społecznej, obejmujące wsparcie dzieci, młodzieży, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Firma Saint Gobain Sekurit Transport Żary Polska została doceniona za wieloletnią, systematyczną współpracę z Domem Dziecka w Kożuchowie, opartą na trwałych relacjach, zaangażowaniu pracowników oraz kompleksowym odpowiadaniu na potrzeby placówki. Natomiast EDF Power Solutions Poland wyróżniono za działania edukacyjne w obszarze zielonej transformacji, polegające na przygotowywaniu młodych ludzi do wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi i transformacją energetyczną, w tym poprzez współpracę ze środowiskiem akademickim.

W konkursie uczestniczyło łącznie 15 firm, które poprzez swoje działania przyczyniają się do wzmacniania odpowiedzialności społecznej biznesu oraz rozwoju lokalnych społeczności. Konkurs stanowił element Lubuskiego Forum NGO, które odbyło się w Słubicach w dniu 17.12.2025 r., promując współpracę pomiędzy sektorem społecznym, biznesem i administracją publiczną.

Wskaźnik odsetek JST objętych wsparciem (szkoleniami, doradztwem) w zakresie ES osiągnął wartość 17%. W różnego rodzaju szkoleniach, doradztwie, wizytach studyjnych zwiększających wiedzę na temat ekonomii społecznej i jej wagi dla minimalizowania problemów społecznych, które w 2025 r. zorganizował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze wzięli udział przedstawiciele 12 JST (gminy Bytnica, Skwierzyna, Witnica, Bobrowice, Dąbie, Maszewo, Siedlisko, Wschowa, Świdnica Krosno Odrzańskie, Strzelce Krajeńskie, Świebodzin).

Wnioski z monitoringu

Głównym celem przeprowadzonego monitoringu była ocena wykonania zadań zapisanych w Lubuskim Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2024-2026. Ma on także służyć identyfikacji ewentualnych problemów ograniczających efektywność wdrażania Programu lub utrudniających jego realizację. Podjęte analizy służyły określeniu stopnia realizacji zadań zaplanowanych w Programie oraz sformułowanie wniosków na kolejny rok jego obowiązywania. Badaniem objęto trzy obszary działania ekonomii społecznej. Były to zróżnicowane działania podejmowane przez instytucje wsparcia ES na rzecz jej rozwoju w woj. lubuskim, charakterystyka kondycji ES w naszym regionie oraz zakresu podejmowanych w ramach LPRES zadań.

W badaniu uczestniczyły podmioty odpowiedzialne za realizację zadań Programu, tj. ośrodki wsparcia ekonomii społecznej oraz ROPS w Zielonej Górze. Zbierano także dodatkowe dane w ośrodkach pomocy społecznej, centrach usług społecznych, powiatowych centrach pomocy rodzinie, powiatowych urzędach pracy, a także podmiotach reintegracyjnych i jednostkach samorządów lokalnych.

Dopełnieniem prowadzonych badań było wykorzystanie bieżących sprawozdań i diagnoz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze oraz raportów z monitoringu LPRES za poprzednie lata.

Monitoring realizacji Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2024–2026 wskazuje, że większość zaplanowanych wskaźników została osiągnięta lub przekroczona. Szczególnie pozytywnie należy ocenić działania związane z rozwojem podmiotów ekonomii społecznej, tworzeniem miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, wzmocnieniem partnerstw międzysektorowych oraz rozwojem lokalnych inicjatyw społecznych. Widoczny jest także dalszy rozwój infrastruktury reintegracyjnej, zwłaszcza wzrost liczby CIS i KIS oraz zwiększenie liczby partnerstw wspierających aktywizację zawodową i społeczną mieszkańców regionu.

Istotnym osiągnięciem było również zwiększenie liczby jednostek samorządu terytorialnego realizujących lokalne plany deinstytucjonalizacji usług społecznych oraz rozwój współpracy JST z PES w zakresie świadczenia usług społecznych. Szczególną rolę zaczynają odgrywać centra usług społecznych, które stopniowo włączają PES w realizację usług społecznych i działania reintegracyjne.

Monitoring wskazuje jednak także na obszary wymagające dalszego wsparcia. Największe trudności dotyczą wykorzystania klauzul społecznych i społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych. Pomimo prowadzonych działań doradczych i szkoleniowych, poziom stosowania klauzul społecznych przez JST, PUP i część jednostek pomocy społecznej pozostaje niski. Problemem jest również niewielka liczba PES korzystających ze wsparcia w przygotowywaniu ofert w postępowaniach o zamówienia publiczne.

Trudności nadal występują także w zakresie realizacji ścieżek reintegracji społeczno-zawodowej. Liczba OPS współpracujących przy ich realizacji pozostaje niższa od zakładanej, co może wskazywać na potrzebę dalszego wzmocnienia współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, rynku pracy i podmiotami reintegracyjnymi.

Wyniki monitoringu pokazują również, że rozwój ekonomii społecznej w regionie coraz wyraźniej opiera się na współpracy lokalnej, partnerstwach oraz działaniach związanych z rozwojem usług społecznych i procesem deinstytucjonalizacji. Jednocześnie widoczna jest potrzeba dalszego wzmocnienia kompetencji instytucji lokalnych w zakresie współpracy z PES oraz rozwijania trwałych mechanizmów współpracy międzysektorowej.

Rekomendacje

Wyniki monitoringu wskazują, że realizacja Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej przebiega prawidłowo, a większość zaplanowanych wskaźników została osiągnięta lub przekroczona. Jednocześnie analiza danych pozwoliła zidentyfikować obszary wymagające dalszego wsparcia i

wzmocnienia. Największe trudności dotyczą przede wszystkim ograniczonego wykorzystania klauzul społecznych oraz społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, niewielkiego zainteresowania PES udziałem w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych, a także nadal niewystarczającej współpracy części instytucji w zakresie realizacji ścieżek reintegracji społeczno-zawodowej.

Przeprowadzony monitoring pokazuje również, że rozwój ekonomii społecznej wymaga dalszego wzmocnienia kompetencji lokalnych instytucji oraz budowania trwałych partnerstw pomiędzy JST, PES, instytucjami rynku pracy i pomocy społecznej. Wyzwanie stanowi także zwiększanie świadomości dotyczącej potencjału ekonomii społecznej jako narzędzia rozwoju lokalnego oraz realizacji usług społecznych. W związku z powyższym rekomenduje się podjęcie czterech głównych kategorii działań:

1. Dalsze wzmocnianie współpracy pomiędzy JST, PES oraz instytucjami pomocy społecznej i rynku pracy, szczególnie w zakresie realizacji usług społecznych oraz ścieżek reintegracji społeczno-zawodowej.
2. Kontynuowanie działań wspierających stosowanie klauzul społecznych i społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem praktycznego wsparcia JST i PES w przygotowywaniu oraz realizacji postępowań.
3. Wspieranie rozwoju centrów usług społecznych oraz lokalnych partnerstw na rzecz deinstytucjonalizacji usług społecznych, ponieważ działania te sprzyjają rozwojowi lokalnych rynków usług społecznych i wzmacniają rolę podmiotów ekonomii społecznej w środowiskach lokalnych.
4. Kontynuowanie działań związanych z promocją ekonomii społecznej i upowszechnianiem dobrych praktyk współpracy międzysektorowej, szczególnie na poziomie lokalnym.

W perspektywie dalszej realizacji Programu szczególnej uwagi wymaga nadal pierwszy cel szczegółowy, dotyczący zwiększania udziału podmiotów ekonomii społecznej w działaniach na rzecz społeczności lokalnych, zwłaszcza w obszarze współpracy PES z JST przy realizacji usług społecznych użyteczności publicznej. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że pomimo osiągnięcia większości wskaźników współpraca ta nadal napotyka bariery organizacyjne i kompetencyjne.

W związku z tym zasadne jest dalsze wzmocnianie gotowości PES do uczestniczenia w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych oraz realizacji usług społecznych, a także rozwijanie kompetencji JST w zakresie stosowania klauzul społecznych i budowania długofalowej współpracy z sektorem ekonomii społecznej. Szczególnie wartościowym narzędziem wspierającym rozwój współpracy może być wspólna diagnoza lokalnych problemów społecznych oraz opracowywanie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI). Działania te sprzyjają budowaniu wspólnej

odpowiedzialności, lepszemu rozpoznaniu lokalnych potrzeb oraz większemu zaangażowaniu partnerów w realizację zaplanowanych działań społecznych.

Słowniczek

CIS	centrum integracji społecznej
CUS	centrum usług społecznych
EFŚ+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
ES	ekonomia społeczna
JOPS	jednostka organizacyjna pomocy społecznej
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KIS	klub integracji społecznej
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do roku 2023. Ekonomia solidarności społecznej
LGD	lokalna grupa działania
LOWES	Lubuski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
LPRES	Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2024-2026
NGO	organizacje pozarządowe
OPS	ośrodek pomocy społecznej
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
PCPR	powiatowe centrum pomocy rodzinie
PES	podmiot ekonomii społecznej
PS	przedsiębiorstwo społeczne
PUP	powiatowy urząd pracy